

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי

23 אוגוסט 2019
כ"ב אב תשע"ט

'באופן יסודי' מס' 46

מנהלים, צוותי חינוך, מנהלי מחלקות חינוך ועובדי הוראה יקרים,

הנה מתחילה לה עוד שנה/דודו זכאי

הקיץ שב אל אסמינו
היבול כבר נאסף
חצב פורח בשדותינו
שנה עומדת על הסף

ואנחנו כך בנחת
נחייך שוב זו אל זה
נדע לתת גם קצת לקחת
ונאהב שוב זו את זה

ראשית שנת הלימודים מלווה בהערכות והתרגשות הן של אנשי החינוך והן של התלמידים והוריהם. היא מסמלת התחלה, אפשרות לפתיחת דלתות והזדמנויות חדשות, וטומנת בחובה ציפייה להצלחה ומימוש מטרות.

אני מוצאת זכות גדולה וחובה נעימה להביע בפני כל אחד ואחת מכסך את גאוותי והערכתי לשליחותכסך החינוכית, ערכית.

ברכותי למפקחים, מנהלים ומורים חדשים שבשנה זו מתחילים את דרכם בתפקידם החדש.

מסירותכסך היומיומית אל הילדים והלמידה היא הכוח המניע למימוש הזכות לחנך ילדים צעירים ולהיות עבורם סמכות מגדלת ומשמעותית.

עלון זה פותח במידע על אודות המסרים, הדגשים והתכניות אותן מבנה ומוביל האגף לחינוך יסודי בתהליכים ארוכי טווח בצד תהליכים קצרי מועד.

עוד בעלון מידע שימושי שיסייע לכסך בהמשך ההערכות ובפתיחת שנה"ל באופן מיטבי.

אני מחזקת את ידיכסך, בטוחה בכסך ומאחלת לכסך שנה של עשייה חינוכית, ערכית איכותית.

האגף לחינוך יסודי עומד וימשיך לעמוד לרשותכסך בכל נושא ועניין.

שנת לימודים פוריה ומוצלחת

בברכת שנת לימודים פוריה

אתי סאסי

מנהלת האגף לחינוך יסודי

פותחים שנה

בבית-הספר היסודי מושם דגש על בניית התשתית הדרושה לילדים ללמידה ובהמשך לחיים, להשתלבות בחברה ותרומה לה כפרטים וכאזרחים ולכן ידע, מיומנויות וערכים הם העוגנים המנחים והבסיס לחינוך לערכים וקידום התפתחות של כל ילד וילדה בהיבטים התוך אישיים (הרגשיים), הבין אישיים (החברתיים), השכליים (קוגניטיביים) והחושיים-תנועתיים (סנסו-מוטוריים) הוא קריטי. באמצעות זימון סביבה חינוכית אכפתית, מטופחת, בטוחה ומוגנת, תכנית לימודים ודרכי הוראה-למידה מגוונות ומכוונות ללומד, תכנים רלוונטיים לעולמו בגיל היסודי ועידוד מעורבותו בתהליכים השונים ותרומתו להם.

לקראת פתיחתה של שנת הלימודים תש"ף, הבאה עלינו לטובה, מוגשים לכם כאן המסרים המרכזיים והמובילים של האגף לחינוך יסודי במסגרת חמשת האבנים - הוראה ולמידה, אקלים וערכים, הוגנות ושוויון הזדמנויות, צוות חינוכי, הורים וקהילה. חמשת האבנים יהוו תשתית לתכנון הבית ספרי במהלכים ארוכי טווח ובתכניות קצרות מועד.

הוראה ולמידה

הבניית הידע **במיומנויות יסוד** - פיתוח, מצד אחד, של תכניות חינוך ותהליכי הוראה-למידה-הערכה הנותנים מענה לצרכים הייחודיים של קהילת לומדיו וביטוי למרכיביה השונים, ומהצד האחר עמידה בתוכנית הלימודים ובהישגים הנדרשים - כפי שנקבעים על-ידי משרד החינוך מעת לעת - בסביבת חיים המשתנה תדיר טכנולוגית ומורכבת חברתית-תרבותית.

1. הכשרה מקצועית רכז חינוך לשוני:

אנו רואים חשיבות רבה בתהליך ההכשרה המקצועית של רכזי החינוך הלשוני באמצעות המסגרות הייעודיות לבעלי תפקיד אלה הקיימות בפסגות.

2. פעולות בית ספריות לעידוד קריאת ספרים:

- כגון ספריית פיגימה בכתות א' ב'- בשנת הלימודים תש"ף - התוכנית תפעל זו השנה הרביעית גם במסגרת כתות א' ב' (בגנים היא פועלת למעלה מעשור). בתכנית משתתפים במימון מלא של משרד החינוך בתי ספר הנמצאים בישובים שמוגדרים באשכולות למ"ס 1-5. כמו-כן משתתפים בתי ספר שבחרו ליטול חלק בתכנית בעלות מסובסדת.

מצורף קישור למסמך ובו ספרי הקריאה שיחולקו במסגרת ספרית פיגימה לכתות א' ב' בשנת הלימודים תש"ף.

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon46/books.pdf>

- קריאת בוקר, מלך/מלכת הקריאה. תלמידים הקוראים ספרים מצליחים יותר לפי כל המחקרים במבחני ההישגים שלהם.

3. **שילוב יחידות הוראה דיגיטליות בלמידה:** במהלך השנים האחרונות פותחו יחידות הוראה דיגיטליות לתלמידי כיתות ב'- ה'. יחידות אלה מזמנות הוראה עדכנית והתנסות חווייתית. חשוב שהתלמידים יתנסו בהן החל מכיתה ב' ולאורך שנות הלימוד, בהתאם למערכת הבית-ספרית.

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon46/yechisot.xlsx>

4. **שעורי בית:** לאחר תהליך של סקירת ספרות ושיפוט אקדמי, נכתבה חוברת בנושא שעורי בית ביסודי. החוברת כוללת ידע מקצועי והמלצות פרקטיות ליישום. החוברת תפורסם בימים הקרובים.

5. **הערכות ולא ציונים:** בבתי היסודיים לתלמידי כתות א'-ג' יש לתת הערכה המבוססת על משוב מקדם למידה. הערכה מילולית תיאורית לאורך תהליך הלמידה ולא ציון מספרי בסוף התהליך. ההחלטה מגובה בסקירה ספרותית וסקירת מדיניות על הנושא במערכות חינוך בעולם. להרחבה ניתן לקרוא בקישור הבא:

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon46/ahracha.pdf>

6. **מורים למורים:** החל מהשבוע השני של ספטמבר תשוב לפעול מסגרת היועצות וירטואלית. המסגרת תפעל פעמיים בשבוע בשעות הערב ותעסוק בשני נושאים, החינוך הלשוני (עברית) וההכלה. במועד הפתיחה נשלח קישור לאתר בו המסגרת תופעל.

7. **הערכה פנים בית ספרית:** לרשותכם עומדים כלי הערכה פנים בית-ספרים שפותחו עם ראמ"ה, חשוב לעשות בהם שימוש לצורך מעקב, והתאמת דרכי ההוראה לתלמידים השונים.

8. **מהלך א' תחילה** - מהלך "א' תחילה" נועד להקל ולרכז את המעבר מגן הילדים לבית הספר על הילדים וההורים כאחד. בבסיס מהלך זה עומדת האמונה כי: בית הספר צריך להכין עצמו לקליטת הילדים ולא הילד, הוא שצריך להתאים עצמו לביה"ס. בשנת הלימודים תש"ף המהלך מתרחב ומעמיק והוא מדגיש את השינוי התפיסתי, פדגוגי בכיתות א' כהתחלה וראשית למהלך עומק, ארוך טווח של התבוננות ובחינת תפיסות פדגוגיות ביחס ללמידה, תפיסת תפקיד המורה, מקום הלומד בתהליך הלמידה. כל זאת לקריאה אודות התכנית להלן קישור לחוברת א' תחילה.

http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon33/kita_a.pdf

9. **חטיבות צעירות** – אנו מברכים את החטיבות צעירות חדשות שנפתחות בישובים: ראשלי"צ, שלומי, טירת הכרמל, הוד השרון, דימונה ופרדסיה – בהצלחה רבה! הצוותים החדשים הוכשרו במסגרת השתלמות ייעודית, שהתקיימה במשך שלושה ימים רצופים.

צוות המדריכות בהנחייתה של הממונה הארצית, דורית לחיאני, עשה מאמץ לייצר פיתוח מקצועי שמבוסס על עיקרון הרצף מהפרט לכלל, מהעקרונות והתיאוריה אל המעשה הפרקטי.

אקלים וערכים

עידוד מעורבות חברתית ערכית זאת הדרך המיטבית להתפתחות אישית ולסולידריות חברתית.

1. **פסיפס ישראלי – פעילות וחומרים לשנת תש"ף בסימן ערבות הדדית** - יש לחנך על

ערכים של הוגנות, שוויון, סובלנות וכבוד כלפי האחר והשונה, ערבות, עזרה לזולת ואכפתיות כלפי אחרים. לרשותכם מסמך הכולל סקירת ספרות ענפה ומדריך יישומי- "פסיפס ישראלי" חינוך לאחדות וחיים משותפים ולמניעת גזענות

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon38/psifas2.doc>

2. **מעורבות חברתית** -

במטרה לקדם ולעודד תהליכים המזמנים מעורבות חברתית יש לפעול במסגרות הבאות :
תפקיד לכל תלמיד - בשנה"ל תש"ף יושם דגש על הפעלת התוכנית, תפקיד לכל תלמיד החל מכיתה א'. לשם כך גובש "בנק תפקידים" רחב ועשיר והוא מוגש באופן דיגיטלי [בנק תפקידים - לוח דרושים](#)

במה להוקרת יוזמות בית ספריות - הוקמה גלריה למעורבות חברתית במסגרתה מתפרסמות יוזמות של בתי"ס בתחומים שונים. הגלריה מאפשרת חשיפת צוותי החינוך למגוון משימות התנדבות אפשריות בביה"ס ובקהילה.

לעיון ביוזמות: [הגלריה למעורבות חברתית](#)

לשיתוף ביוזמה שלכם: [יוזמות בית ספריות שלנו](#)

3. **רכז חברתי ערכי -** החל משנת הלימודים תש"ף ימונה לתפקיד מורה בעל תעודת רכז חברתי (מוכרת ע"י האגף לחינוך יסודי) או מורה המשתתף בקורס לימודי תעודה בשנת תש"ף.

קורסים ללימודי תעודת רכז מתקיימים בפסגות במחוזות. לפרטים יש ליצור קשר עם המנחה המחוזית לחינוך חברתי ערכי - [מנחות מחוזיות לחינוך חברתי ערכי](#)

4. **בשבילי הזיכרון -** בתי"ס שעדיין לא עברו הכשרה של 12 ש"ש בתוכנית, נדרשים לעשות זאת במסגרת הפיתוח המוסדי בשנת תש"ף. כלל בתי"ס מוזמנים להיעזר במדריכות התוכנית לצורך בניית יחידות הוראה ותוכנית בית ספרית בנושא.

הוגנות ושיוויון הזדמנויות

קידום הכלה והשתלבות – הבניית הכיתה ובית הספר כקהילת לומדים אכפתית המרחיבה את יכולת ההכלה שלה, רואה בשונות בין אנשים בכלל והילדים בפרט ערך, נותנת מענה לשונות זו בין הילדים, ופועלת לכך שאכן לכל פרט תינתן הזכות לפתח את הכישורים והמיומנויות הבסיסיים החיוניים להשתלבות בחברה ולניידות בה.
בעלי תפקידים יסייעו בידים בתרגום תפיסת העולם לפרקטיקות ניהול והוראה למרחב הבית ספרי והכיתתי.

1. **מדריכי ההכלה –** במהלך השנה תמשך הכשרת וליווי מדריכי ההכלה הבית ספריים. ליווי המדריכים נעשה על ידי [המנחות המחוזיות להכלה](#). "עלוני הכלה למעשה" ואוגדן ההכלה.

2. **רכזי השתלבות -** כ-1700 רכזי השתלבות מונו לתפקידם בבתי הספר ומתחילים להכשרה המקצועית שלהם בשנים ב' ו-ג'. אנו נערכים השנה לקליטת רכזים חדשים להכשרה של שנה א'.

רכזים אשר מתחילים את שנה ג' בהכשרה יכולים לבחור את הנושא בו הם רוצים להעמיק במסגרת קורס מקוון.

3. **חומרים מקצועיים להכלה:** לצד הפיתוח המקצועי פיתחנו עבור מנהלים ורכזי השתלבות [תלקיט ואגרות](#). במהלך השנה יתווספו חומרים נוספים עבורכם.

4. **הוראה בכיתה הטרוגנית, מודל קשת** - בשנת תש"ף יושלם מודל קשת אשר נועד להציג את העקרונות המלווים לעבודה בכיתה ההטרוגנית ואת פרקטיקות ההוראה הנגזרות מעקרונות אלה. מודל זה הוצג בכנס המנהלים האחרון.

תכניות תוספתיות

1. **תכנית "בתי"ס מובילי פדגוגיה איכותית"** - תכנית בית ספרית המלווה את המנהלת וצוות המורים במשך שלוש שנים, לניסוח עיקרון פדגוגי חינוכי ותכנון והובלה של עשייה פדגוגית איכותית. בשנה"ל תש"ף נבחרו לקחת לתכנית 111 בתי ספר.

2. **תוכנית "שיר של יום"** - בתי הספר היסודיים במ"מ ובממ"ד החלו ביישום תכנית 'שיר של יום', שמהותה פתיחת יום באווירה נעימה באמצעות שירה ושיח רגשי-חברתי, 15 דקות מדי יום. לכבוד פתיחת שנה"ל החדשה הבאה עלינו לטובה יתווספו למאגר עוד 56 שירים עם הצעות לשיח רגשי ויחידות הוראה בתחום תרבות יהודית ישראלית ובתחום המוסיקה. המאגר יכלול 100 שירים ממיטב היצירה הישראלית ומורשת ישראל.

תוכנית שיר של יום - מדריך למורה

במגזר החרדי יחל יישום תכנית 'אשירה' (בדומה לתוכנית 'שיר של יום' במהותה ובעקרונותיה). מדריך למורה יעלה לאתר של המחוז החרדי עם פתיחת שנה"ל החדשה.

3. **תוכנית סחל"ב** - בשנה"ל תש"ף ישתתפו כ- 200 בתי ספר הפועלים במתכונת חוק יוח"א. בכל ביי"ס ישולבו בין שנים לשלושה סטודנטים, כתומכי הוראה. הסטודנטים יפעלו באופן ישיר עם תלמידים במטרה לקדם הישגים.

4. **תכנית STEAM** - כחלק ממהלך קידום הוגנות בחינוך נבחרו 22 בתי ספר. (Science, Technology, Engineering Math) **Stem** היא גישה אינטגרטיבית, בין תחומית בהוראת תחומי המדע, הטכנולוגיה ההנדסה והמתמטיקה הדוגלת בהנחלת תפיסות חינוכיות של פתרון בעיות, סקרנות, חשיבה ביקורתית, עבודת צוות, התנסות ורלוונטיות לחיים, המייצרים יחד אצל התלמיד תשוקת לימודית וחוויה, עבודה שיתופית, לימודית מהנה).

צוות חינוכי

1. **תפקיד מחנכת כיתה** - בשנת הלימודים תש"ף נפנה זרקור מיוחד על עבודת מחנכת הכיתה כבעלת תפקיד מרכזי בהתמודדות עם המסרים, המשימות והאתגרים שצוינו, בהיותה ממונה על עיצוב הסביבה והתהליכים החינוכיים בכיתה ביחד עם שותפי התפקיד שלה, מנהיגה ומנהלת אותם הן בהתייחס לתלמיד כפרט והן בהתייחס לכיתה כקבוצה.

2. **חיזוק מקצועיות בעלי תפקידים בביה"ס** - אוכלוסיית התלמידים מגוונת ובעלת שונות רבה. כדי שבית הספר יוכל לעמוד באתגרים הניצבים בפניו, נעמיד לרשות בתי"ס תכניות ותמיכה בבעלי תפקידים פיתוח מקצועי, ליווי והכשרה לממלאי התפקידים (כמו רכז הכלה והשתלבות, רכז פדגוגי, רכז לחינוך לחיים בחברה).

מידע ועדכונים מהאגף לחינוך יסודי

1. קיום שיח משמעותי באשר לאירועי הקיץ

איגרת למנהלי בתי הספר, רכזים חברתיים ורכזי שפ"י לקראת החזרה ללימודים ועם ההיערכות לתחילת השנה, עולה הצורך להקדיש זמן לקיום שיח משמעותי באשר לאירועי הקיץ, הן עם צוותי החינוך והן עם התלמידים.

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon46/rakaz.pdf>

2. חומרים ותכנים מומלצים לתחילת שנת הלימודים

עלון שפ"י כולל תכנים מומלצים לימים הראשונים של שנת הלימודים וביניהם היכרות בין ילדי הכיתה, גיבוש כיתתי, בניית תקנון, גלישה בטוחה ברשת ועוד. התכנים מופיעים על פי שלבי חינוך ומותאמים גם לחברה הערבית. בנוסף קיימות המלצות לצוותי חינוך בתחומים הנ"ל והצעות לפעילות פתיחה עם הורים (אסיפת הורים, גלישה בטוחה, כישורי חיים ועוד).

להלן קישור לעלון

[קישור לעלון - ימי היערכות אוגוסט 2019](#)

3. תכניות עבור תלמידים מאתגרים

במסגרת המאמצים לקידום הכלה מיטבית של תלמידים עם קשיים בחינוך הרגיל, ובהמשך לתוספת המשאבים שניתנה למטרה זו, ריכזנו עבורכם תכניות מומלצות אשר מטרתן לתת מענים מותאמים לתלמידים עם קשיים בתחום ההתנהגותי, הלימודי, הרגשי והחברתי.

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon46/meatger.docx>

4. חוזר מנכ"ל תשלומי הורים

תשלומי הורים לשנת הלימודים התש"ף

- המאגר הישן של חוזרי מנכ"ל משנת 1998 עומד לרשותכם
- המאגר החדש של חוזרי מנכ"ל (החל מתשע"ד)

5. חוזרי מפמ"ר

- חוזר מפמ"ר בעברית יסודי:

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/HebrewPrimary/mafmar_desk/mafmar-hozer-tashf.pdf

- חוזר מפמ"ר במתמטיקה יסודי:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Matematika/PinatHamafmar/HozreyMafmar.htm

- חוזר מפמ"ר במדע וטכנולוגיה יסודי:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/MadaTechnology/yesodi/limidim.htm

- חוזר מפמ"ר באנגלית יסודי:

<https://sites.google.com/view/bulletin2020/raising-achievements/elementary?authuser=0>

- חוזר מפמ"ר שפת אם ערבית למגזרים ערבי ונדואי

/files/Mazkirut_Pedagogit/http://meyda.education.gov.il/Tshaf_1-6_2019-2020.pdf_01_ArabEdu/arabic/C_Hozer_Mafmar

- חוזרי מפמ"ר – אומנויות:

אמנות חזותית

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/omanut/yesodi/hozermafmaryesoditashap.pdf

מוזיקה

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/Music/hozer_tashap_yesodi.pdf

מחול

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/MafmarMahol/hozriam/mafmaryesoditashap.pdf

תאטרון

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/theatre/HozreyMafmar/HozerMafmarYesodiTashap.pdf

6. קריטריונים לתקצוב ספריות לשנת 2019

ספריה בבית ספר, נתפסת כיום במובן הרחב של המושג "ספריה" כמרכז משאבים. ספרית בית הספר הינה מרחב מרכזי, ייחודי, חדשני, אסתטי ונעים המאגד בין כתליו מגוון מקורות לקריאה, עיון, למידה והרחבת אופקים.

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon46/sefer.pdf>